

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Kresby/ škola Alice Nikitinové a Matěje Smetany

DIPLOMOVÁ PRÁCE

CESTA UŠLAPANÁ
PATH ALREADY TAKEN

Vypracovala : Tereza Frindová

Vedoucí práce: MgA. Alice Nikitinová a MgA. Matěj Smetana Ph.D.

Oponent: Mgr. Petr Vaňous Ph.D.

Akademická rok: 2023/2024

Práce sleduje cestu ontogeneze a sebepoznání postavy Putovníka, který postupně odhaluje svoji identitu a směřování. Název "**Cesta ušlapaná**" reflektuje nejen samotnou cestu Putovníka, ale i oblasti lidské zkušenosti, které se neustále vyvíjejí a mění. Putovník, jako symbol odvahy a nezávislosti, nám ukazuje, že normálnost je pouze iluze a skutečná svoboda spočívá v odolávání vnějším definicím a vlastnímu objevování. Práce odkazuje k motivům, s nimiž kontinuálně pracuji v intencích introspektivních poznámek.

I.

Postava Putovníka představuje pomyslného průvodce narativem, který je neviditelným pojítkem celé práce. Ve světě plném společenských mantinelů a skrytých bariér je to právě Putovník, kdo nás vede dál, poháněn svými touhami a svým nekompromisním duchem. Putovník se řídí vlastními rozhodnutími, nepodléhá konvencím—překračuje hranice, zřídka vítá kolemjdoucí a třídí odpad, a rozhodně nenosí bačkory. Jeho cesta začíná tam, kde začíná každá skutečná proměna—u sebe sama. Putovník pátrá po své identitě, hledá směr, který má smysl. Putovník, to jsme my všichni, kdo se rozhodli nezůstat ve stínu cizích očekávání. Ať už poučený nebo nepoučený z kroků těch, kteří šli před ním, Putovník kráčí dál s upřímností a naivitou, které mu dovolují zkoušet nové cesty a otevírat dveře, které se jiným zdají uzavřené. Putovník nikdy nepřestává hledat. To, co ho činí výjimečným, je schopnost odolávat tlaku většiny a sledovat vlastní hodnoty. Zatímco jiní se zastaví před frází "normální lidé to dělají takhle", Putovník ví, že normalita je jen iluze. Je odvážný a odmítá být tím, kým ho okolí chce mít. Jeho cestu nelemují bačkory poslušnosti, ale stopy odvahy a nezávislosti. Putovník nepřijímá vnější definice a nebojí se vyšlápnout vlastní stezku. Jeho cesta je možná méně vyšlapaná, ale právě proto je svobodná.

Strach, zamítnutí či vytěsnění jsou časté reakce na jinakost, které mohou hluboce ovlivnit naše vnímání světa a způsob, jakým interagujeme s lidmi kolem nás. V kontextu příběhu o Putovníkovi se tyto reakce stávají klíčovými prvky, které formují jeho cestu. Putovník, představitel individuality a nezávislosti, narazí na mnohé, kteří ho nechápou nebo se ho obávají. Jeho odhodlání překračovat hranice a porušovat společenské normy může vyvolat strach u těch, kteří se drží zažitých konvencí. Strach z neznámého, z toho, co se vymyká očekávání, je často první překážkou, s níž se Putovník setkává. Zamítnutí je další reakcí na odlišnost. Když se Putovník odmítá přizpůsobit tomu, co společnost považuje za „normální“, může být vyloučen nebo marginalizován. Jeho touha jít svou cestou a ignorovat hranice znamená, že se může setkat s odporem a nepochopením. Lidé často odmítají to, čemu nerozumí, a Putovníkovo putování se tak stává symbolickým bojem proti zamítnutí a odsouzení. Vytěsnění je další způsob, jakým se společnost brání před jinakostí. To, co se vymyká běžným kategoriím, se často odsouvá na okraj, do míst, která nejsou na očích. Putovník, který se pohybuje mimo zavedené stezky, může být snadno vytěsněn z mainstreamu. Jeho putování je proto také cestou k hledání místa, kde může být přijat takový, jaký je. Putovníkova cesta tak není jen fyzickou poutí, ale také metaforou pro boj s předsudky, strachem a vytěsněním. Je to cesta, která se postaví proti strachu z jinakosti a hledá způsob, jak si vytvořit prostor, kde mohou různé hlasy a cesty koexistovat.

II.

Když přemýšlím o Putovníkovi a tématech, která ho provázejí, uvědomuji si, že představy o normálnosti se často upevňují prostřednictvím exotizace odlišnosti. Tím, že činíme z odlišnosti něco exotického, posilujeme myšlenku, že vůbec existuje něco jako „normální“ – soubor pravidel, podle kterých by se měl každý řídit. Putovník, svým putováním mimo zavedené cesty, tyto představy zpochybňuje. Ukazuje, že člověčenství je mnohem širší pojem, zahrnující celé spektrum zkušeností a vlastností, které definují, co znamená být člověkem nebo být prostě jen já/ty. V mé práci se setkáváme s tématy jako je domov, láska, a svoboda. Ta se mohou zdát příliš tradiční až sentimentální, ale v chápání kontextu abstraktního vesmíru, který vytvářím, se snažím přijít na jejich nové hloubky. Tato témata vnímám jako pružné nitě, které propojují různé prvky celého příběhu. Každá událost, každý moment, který Putovník prožije, otevírá nové možnosti pro interpretaci těchto témat. Zjišťuje, že domov může být jen fyzické místo, ale i pocit bezpečí a přijetí. Láska není pouze romantika, ale

hluboké spojení mezi bytostmi. Svoboda není jen o absenci řetězů, ale o odvaze žít podle vlastních pravidel. To, co je považováno za normální, je subjektivní a individuální vnímání každého jednotlivce, což mě vede k pochopení, že rozmanitost lidských zkušeností a hodnot není exotická, ale je přirozená a neoddělitelná součást lidského života. Každý jedinec by měl mít svobodu rozhodovat o tom, co je pro něj správné, aniž by byl podroben vnějším rámcem norem a očekávání.

III.

Jako autor této cesty se zde stavím do role konstruktéra mostů mezi minulostí a přítomností. Symbolicky provádím revizi svých vlastních zkušeností z dětství a stále trvajícího dospívání, v naději pomoci Putovníkovi v jeho cestě. Kombinuji fragmenty vzpomínek, z kterých vytvářím prostor, kde se setkávají zdánlivě zapomenuté symboly z dětství s novými významy, které poznávám během tvůrčího procesu. Podobně jako Putovník na své cestě prochází střetem s dospělostí, který představuje konfrontaci mezi snem a realitou, i já se ocitám ve střetu, který se odráží v mé práci. Tu jsem pojala jako velkoformátové vyprávění kombinující kresbu a malbu. Symbolika se stává neviditelným vláknem, které propojuje různé části příběhu. Umožňuje divákovi, aby jednotlivé prvky vnímal jako součást širšího celku. Podobně jako rozluštění starobylého písma, kde každý znak vypráví část příběhu, a teprve jejich kombinace vytváří kompletní obraz.

Práce o Putovníkovi je specifická svým formátem, který jsem zvolila s ohledem na kontext a pohyblivost. Záznam Putovníkovi cesty je dlouhý několik desítek metrů, což mi umožňuje zachytit rozměrnou cestu Putovníka, jeho putování a tím rozvíjení příběhu. Naopak do šířky je poměrně úzká, což pro mne v procesu tvorby přinášelo zvláštní pocit intimity a soustředění na detail. Tento formát mi poskytl možnost pracovat s dílem jako s tapisérií, kterou mohu nosit s sebou, doslova přenášet z místa na místo. Kombinace velké délky a úzké šířky vytváří efekt plynulého vyprávění, kde se jednotlivé obrazy a symboly spojují do kontinuálního proudu. Takto vzniklá práce má formu deníkového záznamu, který dokumentuje Putovníkovu cestu.

Putovníkova cesta se rozvíjí postupně, stejně jako deník, kde každý zápis představuje nový krok, nové dobrodružství nebo novou myšlenku. Jednotlivé segmenty jsou navzájem propojeny a vytvářejí dohromady narativ, který může divák sledovat a objevovat jeho různorodé vrstvy. Tento formát také znamená, že dílo má přenositelnost a flexibilitu. Mohu jej sbalit a rozvinout tam, kde potřebuji a vytvořit tak prostor pro péči, která je základem celého procesu tvorby – péči o Putovníka, o zaznamenání jeho příběhu, a o interakci. Snažila jsem se tak o pomyslnou dosažitelnost, přístupnost dialogu mezi Putovníkem a mnou, mezi Putovníkem a Vámi. To umožňuje Putovníkovi zůstat skutečně mobilním, vždy na cestě, vždy připraveným odhalit novou kapitolu svého příběhu. Každá část, každý obrázek, který vytvářím, je tak jako stránky z deníku, kde se zachycuje něco nového, něco jedinečného. Vizualní dobrodružství, které jsem schopna nést s sebou a sdílet s ostatními.

Použitá literatura:

Filip Herza, Imaginace jinakosti Pražské přehlídky lidských kuriozit v 19. a 20. století, Scriptorium 2020

Arthur Conan Doyle, The Narrative of John Smith, British Library, 2011

John Donne, No Man Is an Island

Georges Canguilhem, Poznávání života, Karolinu 2017, překlad Lucie Šarkadyová